

Još činjenica o palijativnom zbrinjavanju dece

- Delotvornom kontrolom simptoma bolesti, koja često podrazumeva primenu opioida, značajno se poboljšava kvalitet života deteta.
- Palijativno zbrinjavanje dece je posebno prilagođeno svakom detetu, odn. usklađeno sa njegovim fizičkim, psihosocijalnim i duhovnim potrebama i razvojnim nivoom.
- Saosećajna i iskrena komunikacija, primerena uzrastu deteta, je osnov palijativnog zbrinjavanja dece.
- Najbolji rezultati se postižu kada palijativno zbrinjavanje pružaju članovi dobro koordiniranog multidisciplinarnog tima koji zajednički rade u najboljem interesu deteta i njegove porodice.

Onlajn kursevi Međunarodne mreže za palijativno zbrinjavanje dece (ICPCN)

Saznajte više o palijativnom zbrinjavanju dece pohađajući jedan ili više BESPLATNIH onlajn kurseva dostupnih na sajtu ICPCN:

- Uvod u palijativno zbrinjavanje dece / Introduction to Children's Palliative Care
- Procena i kontrola bola kod dece / Pain Assessment and Management in Children
- Komunikacija sa decom / Communicating with Children
- Razvoj dece i igra / Child Development and Play
- Zbrinjavanje u poslednjim fazama života / End of Life Care
- Tugovanje i ožalošćenost / Grief and Bereavement

Neki od ovih kurseva dostupni su ne samo na engleskom, već i na srpskom, španskom, francuskom, portugalskom i ruskom jeziku.

Kontaktirajte ICPCN

Telefon: +27 (0)82 897 4420
E-mail: info@icpcn.co.za

NAJČEŠĆI MITOVI

Mit 1

Veoma je teško proceniti nivo bola kod novorođenčadi i dece i nije bezbedno propisivati im opioide za kontrolu perzistentnog bola.

Mit 2

Deca se mogu smatrati malim ljudima.

Mit 3

Deca ne znaju da umiru osim ako im odrasli to ne kažu.

Razotkrivanje mitova u vezi sa palijativnim zbrinjavanjem dece

Mitovi i činjenice

u palijativnom zbrinjavanju dece

icpcn

international children's
palliative care network

www.icpcn.org

Razotkrivanje mitova u vezi sa palijativnim zbrinjavanjem dece

Mit 1

Veoma je teško proceniti nivo bola kod novorođenčadi i dece i nije bezbedno propisivati im opioide za kontrolu perzistentnog bola.

Činjenice

Bebe i mala deca osećaju bol, čak i dok su u stomaku. Iskustvo bola ostaje urezano u psihi i može trajno uticati na buduće reakciju osobe na bolne stimulanse.

Postoje mnoge metode i instrumenti za procenu bola kod novorođenčadi i dece. Kod dece koja još nisu progovorila procena bola podrazumeva slušanje plača, posmatranje grimasa i pokreta i praćenje vitalnih parametara deteta.

Mnogi zdravstveni radnici širom sveta još uvek veruju da nije bezbedno davati opioide (npr. morfin) bebamama i deci. Kada se pravilno primenjuju, opioidi su bezbedni za primenu i treba ih davati deci, uključujući i novorođenčad, za kontrolu umerenog do jakog perzistentnog bola. Uskraćivanje opioida deci kojoj je ova vrsta lekova neophodna može se tumačiti kao zlostavljanje dece.

DEFINICIJA

Prema definiciji Svetske zdravstvene organizacije, „palijativno zbrinjavanje dece predstavlja posebnu oblast, usko povezanu sa palijativnim zbrinjavanjem odraslih. Palijativno zbrinjavanje dece je aktivno sveobuhvatno zbrinjavanje tela, uma i duha deteta i uključuje pružanje podrške porodici. Ono počinje u trenutku postavljanja dijagnoze i nastavlja se nezavisno od toga da li dete prima specifičnu terapiju. Osobe koje pružaju zbrinjavanje deci treba da procene i ublaže fizičke, psihičke i socijalne patnje deteta. Delotvorno palijativno zbrinjavanje iziskuje širok multidisciplinarni pristup koji podrazumeva uključivanje porodice deteta i korišćenje resursa koji postoje u zajednici; može se uspešno primeniti čak i kada su ti resursi ograničeni. Može se pružati u zdravstvenim ustanovama tercijarnog nivoa, regionalnim zdravstvenim ustanovama ili kod kuće.”

Mit 2

Deca se mogu smatrati malim ljudima.

Činjenice

Postoje mnogo razlike između palijativnog zbrinjavanja dece i palijativnog zbrinjavanja odraslih. Najznačajnije su sledeće:

- Dečije shvatanje bolesti, smrti i umiranja nije isto kao kod odraslih i stalno se menja kako odrastaju.
- Deca komuniciraju na različite načine i nisu uvek u stanju da verbalizuju svoje želje i potrebe. Zbrinjavanje deci treba da pružaju osobe koje razumeju dečiji način komunikacije.
- Neophodno je da se zbrinjavanje konstantno prilagođava deci, budući da se, kako odrastaju, menja njihovo razumevanje situacije, kao i njihove potrebe.
- Deca imaju pravo na igru i obrazovanje, bez obzira na dijagnozu i prognozu bolesti.

Mit 3

Deca ne znaju da umiru osim ako im odrasli to ne kažu.

Činjenice

Iako roditelji instinkтивno nastoje da zaštite dete od neprijatne istine, praksa je pokazala da deca starija od tri godine najčešće intuitivno znaju da umiru i žele da im se dozvoli da govore o tome.

Deca često ne govore o svojim brigama i strahovima jer i ona žele da zaštite roditelje od neprijatnosti koju takav razgovor podrazumeva. Zavera čutanja može veoma loše uticati na fizičko i emotivno stanje deteta.

